AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING DAILY NEWSPAPER

NO. 168 — CLEVELAND, OHIO, TUESDAY MORNING, JULY 19TH, 1932 — LETO XXXIV—VOL. XXXIV.

Zanimive vesti iz življenja naših ljudi po ameriških naselbinah

Delavke v Heinz tovarni zajedila v Pittsbrughu zaslužijo 90c na dan plače za deveturno delo, kot poročajo Slovenke, ki so tam zaposljene. Ako delajo čezurno delo in naredijo 14 ur na dan, dobijo $1.70.

Kot poroča Frank Žagar iz Seward, N. Y., je bil njegov nečak na Primorskem obsojen v dosmrtno ječo, ker je napadel nekega fašista, ki mu je ubil dva psa.

Staršem Mr. in Mrs. Marko Vauri v Chicago, je umrla 5 letna hčerka Helen, in sicer na hudih opeklinah, ki jih je dobila pred par dnevi.

Dne 24. julija obhajajo v železnem okrožju severne Minnesote takozvan "Baragov dan." Glavna slavnost se bo vršila v Greaney, Minn.

V hipni zmedenosti si je rojak Frank Krašek v Sheboygan, Wisconsin, vzel življenje. Pokopali so ga na slovenskem pokopališču v Zeleni jami. Zapušča ženo in eno hčer, ter enega sina v domovini.

V Sheboyganu, Wisconsin, je preminul te dni rojak John Rupnik, doma iz Logatca. Zapušča soprogo in dva nedoletna otroka. Bil je član KSKJ in Ameriške Legije.

Frank Plesetz, sin slovenskega grocerista v Sheboygan, Wisconsin, je te dni rešil devetletno deklico iz valov Elkart jezera. Otrok je predaleč zašel in se začel potapljati. Mati je stala ob bregu in klicala na pomoč. Fr. Plesetz je kar oblečen skočil v vodo in rešil deklico gotove smrti. Lansko leto je Frank na sličen način rešil življenje svojemu mlajšemu bratcu in še dvema drugima. Frank je star šele 17 let, pa že cel junak.

1500 delavcev poklicanih na delo v jame

Salt Lake City, Utah, 18. julija. Uradniki Utah Copper Co. so danes naznanili, da bodo odprli več svojih bakrenih jam ta teden. 1500 delavcev, ki niso delali že eno leto, bo dobilo delo.

Smrtna kosa

Včeraj zjutraj je nagloma preminul dobro poznani rojak Anton Batič, star 72 let. Ranjki je bil doma iz vasi Dobravlje pri sv. Križu na Vipavskem. V Clevelandu se je nahajal 21 let. Tu zapušča soprogo Karolino, dva sina, Louisa in Joe, ter tri hčere, Fannie Kalin, Karolina Gulič in Matilda Vidmar. Ranjki je bil član društva Združeni Bratje št. 26 SSPZ in delničar Slovenskega Doma na Holmes Ave. Pogreb ranjkega se vrši iz hiše žalosti na 16615 St. Clair Ave., v sredo zjutraj ob 8:30 v cerkev Marije Vnebovzete in na St. Paul pokopališče pod vodstvob August F. Svetek. Bodi mu ohranjen trajen spomin!

Listnica uredništva

Radovednež. Predsednik Hoover si je lahko znižal svojo plačo od $75,000 na $60,000, ker je večkrat milijonar. — Naročnik. Kip svobode v newyorški luki je veljal približno $1,000,000. V njeni glavi ima 40 ljudi prostora, in v njeni baklji pa 12 oseb.

Dan mladine

Izlet, ki ga je v nedeljo priredila slovenska šolska mladina na Močilnikarjeve farme, je bil zelo uspešen. Skoro tisoč ljudi se je zbralo tam poleg šolske mladine. Ob krasnem dnevu so vsi imeli izvrstno zabavo.

Jeklarski trust prerokuje povrnitev normalnosti v dveh mesecih

Pittsburgh, 18. julija. E. T. Weir, načelnik odbora National Steel Corporation, se je danes izjavil, da se pričakuje povrnitev deloma normalnih razmer, najkasneje v dveh mesecih, in da bo tekom meseca oktobra sprejetih najmanj 30 procentov ljudi, ki so sedaj brez dela, zopet na delo. To pomeni, da bi dobilo okoli tri milijone delavcev delo. Kredit, ki ga bo dala zvezna vlada in splošno zaupanje odjemalcev in producentov bo pomagalo k zboljšanju razmer. Weir in Robertson, predsednik Westinghouse Electric & Manufacturing Co. sta se ta teden posvetovala s predsednikom v Washingtonu, toda kaj sta govorila, ni prišlo v javnost. "Prišli smo do točke," se je izjavil Weir, "ko je logično misliti, da se bo business zboljšal in napredoval, da se bo začela produkcija, kot je nismo imeli še zadnje dve leti. Predvsem potrebujemo sedaj dovoljnega kredita za business, kajti ves business v Ameriki sloni na kreditu. Ako dobita producent in trgovec potrebni kredit, se razmere čez noč lahko zboljšajo. Od leta 1929, ko smo tako globoko padli, smo neprestano računali, kako nizko bomo šli. Vsa naša tozadevna sklepanja so bila napačna. N. pr. jeklarska produkcija v Ameriki je danes le 15 procentov normalna, in je tam, kjer se je nahajala pred 50. leti. In tak položaj ne more trajati. Mi ne moremo iti nazaj 50 let, ko ni bilo nobenih jeklenih poslopij, nobenih avtomobilov in nobenih tisočerih jeklarskih izdelkov, kot jih rabimo danes. Jeklo je poglavitna temeljna industrija, in ta industrija bo v kratkem oživela."

Dvoboj, 35 strelov padlo, junaka pobegnila

Morehead, Ky., 18. julija. Ed Baldrige, 46 let star, in Jerry Dye, 43 let, ki sta se že večkrat dvobojevala, sta nastopila včeraj svoj peti dvoboj. 35 strelov sta oddala, pa nihče ni bil ranjen, nakar sta pobegnila, ker je prihajal šerif. Baldrige je streljal s puško, Dye pa z revolverjem. Oba možaka sta stala skrita za drevesom, ko sta streljala. V vsakem drevesu je bilo vse polno krogelj. Nasprotnika sta si stala 50 čevljev narazen.

Ponarejen denar

Policija je včeraj aretirala nekega tiskarja na 2240 Euclid Ave., ko je hotel plačati račun s ponarejenim denarjem. Ko je dekle vzelo denar, je takoj spoznalo, da je ponarejen, toda tiskar je zgrabil za bankovec in s svojim tovarišem pobegnil. Policija je pa bila takoj obveščena in 10 minut pozneje so že bila oba aretirana. Pri obeh so našli nadaljni ponarejeni denar. V zadnjih 14 dnevih so dobili v raznih trgovinah 15 ponarejenih $10 bankovcev.

Nov grob

Mrs. Ana Mahovlič, rojena Bruss, je preminula v bolnici sv. Aleša v pondeljek zjutraj, stara 46 let. Ranjka je bila članica dr. Majke Božje Bistričke, št. 47 HBZ. Tu zapušča soproga Mihaela in 6 otrok. Pogreb ranjke se vrši v sredo iz hiše žalosti na 2023 Hamilton Ave. v cerkev sv. Pavla na 40. cesti pod vodstvom A. Grdina in Sinovi. Bodi ranjki mirna ameriška zemlja.

Kaj prinesejo volitve bivšemu nemškemu kajzerju?

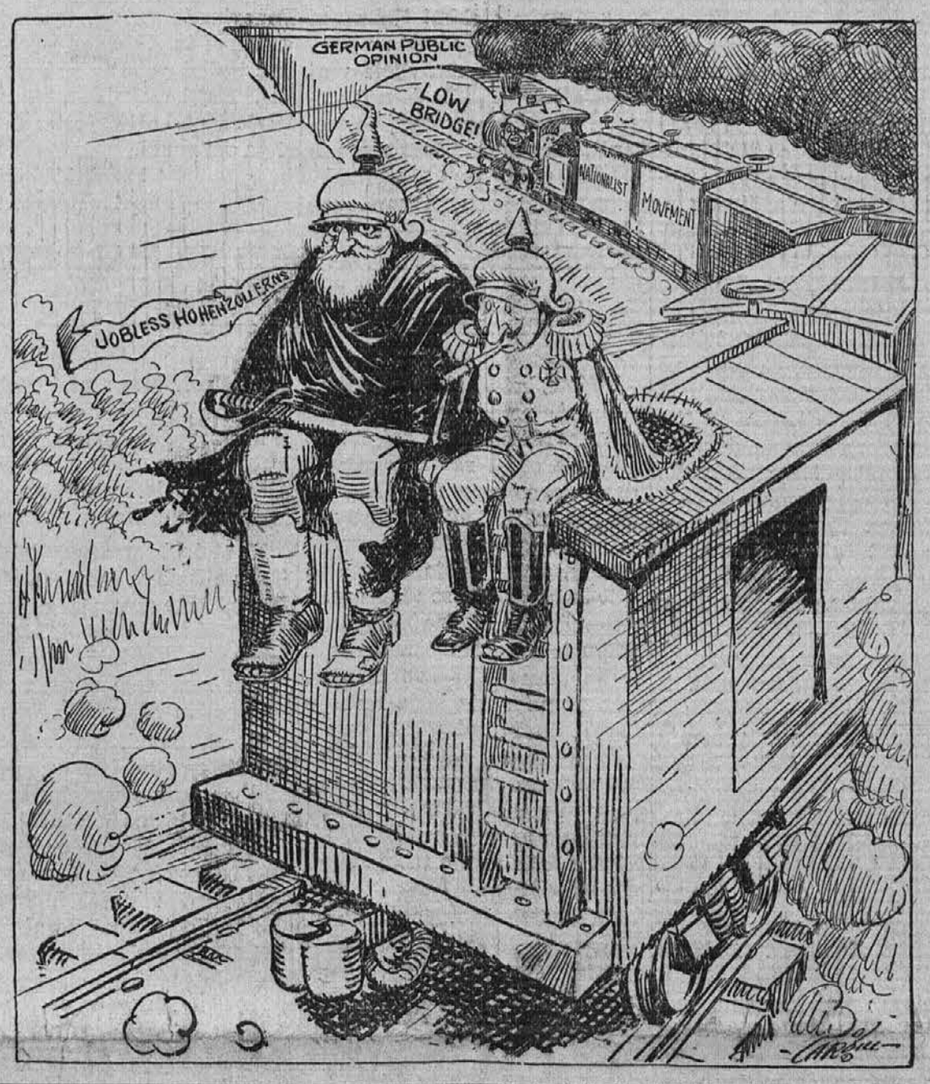

Volitve na Romunskem bodo zelo kritične za kralja Karla

Bukarest, 18. julija. Včeraj so se vršile po Romuniji volitve, katerih uspeh še ni popolnoma znan. Govori se, da zna izid teh volitev pripraviti romunskega kralja Karla v jako neprijeten položaj. Kralj Karl je junija meseca razpustil parlament, odstavil od vlade voditelja narodnih demokratov dr. Jorga, in poveril vodstvo nove vlade dr. Aleksandru Bajva, kateremu je naročil, da sestavi novo narodno vlado kmetov. Včerajšnje volitve so zlasti zategadelj važne, ker bodo pokazale, kakšno moč ima kralj Karol med romunskim prebivalstvom. Volitve so se mirno vršile, in do neredov ni prišlo nikjer, kajti zaprte so bile vse gostilne, vzelo bo pa več dni, predno se bo znalo za rezultat. Odkar je nastala depresija, ki je tudi romunski narod močno prizadela, je Karl precej zgubil na svoji popularnosti pri narodu. Na Romunskem volijo moški, ki so spolnili 21. leto. ženske nimajo volivne pravice, izključeni od volitev so tudi vojaki in mornarji.

Prosta zabava

Prosta zabava in predstava se vrši nocoj večer ob 8:15 na praznem prostoru na 55. cesti, nasproti javne knjižnice. Zabavo priredi županov odbor za rekreacijo. Med drugimi zanimivimi točkami nastopita Podpadec sestri z umetnim plesom, Frank Zigman in brat, Jack Lynch in več drugih umetnikov. Ljudje od bližu in daleč so prijazno vabljeni.

Sorodnica Rockefellerja

Mrs. Helen Rockefeller, vdova po Frank Rockefellerju, brata John D. Rockefellerja, je umrla včeraj na svojem domu na 2828 Fairmonut Boulevard. Stara je bila 84 let.

Velik političen nemir po Nemčiji. Vojno stanje grozi prebivalcem

Berlin, 18. julija. Po vseh večjih krajih Nemčije prihaja do političnih spopadov med fašisti in komunisti. Samo včeraj je bilo v takih spopadih ubitih 16 fašistov in komunsitov in nad 100 ranjenih. Ker se bližajo volitve za državni zbor, ki se vršijo 31. julija, je seveda vsa Nemčija razburjena, in to razburjenje je začelo vlado skrbeti tako, da se peča z idejo, da upelje vojno stanje. Sinoči je bilo ubitih v Altoni, predmestju Hamburga, 13 fašistov in komunistov, dočim jih je bilo 50 ranjenih. V Fuerstenwalde, blizu Berlina, sta bila ubita dva fašista, 40 ranjenih od policije. Policiji je bilo nemogoče delati mir med komunisti in fašisti, pa je morala poklicati več oddelkov kavalerije na pomoč. Konjeniki so komuniste napadli s strojnimi puškami, da so jih končno pregnali. Policija ni hotela poročati v javnost, koliko je bilo ubitih, toda vse bolnišnice so bile prenapolnjene z ranjenci. Adolph Hitler, vodja fašistov, ki vodi kampanjo po zrakoplovu, je izjavil, da stoji Nemčija pred veliko katastrofo.

Nevarne bučele

Devet oseb je bilo tekom nedelje ubitih v državi Ohio v raznih avtomobilskih nesrečah. Ubita je bila Mrs. Lawrence, ki se je vozila z možem v avtomobilu, in se je zaletela bučela v avto. Ko je mož hotel živalico pregnati, se je avto prevrnil, žena je bila ubita, mož je pa dobil poškodbe.

Za pristanišče

Zvezna vlada v Washingtonu je odločila $20,000 za izboljšanje pristanišča v Clevelandu. Sandusky dobi $19,000, Ashtabula $8,000, Conneaut $10,000 in Fairport pa $80,000.

Poslovanje zaključenega kongresa. Tisoče milijonov prihranjenih

Washington, 18. julija. Pravkar zaključeni kongres je odbil več kot tisoč milijonov dolarjev od rednih vladnih stroškov. Kongresman Byrns, načelnik odseka za dovolitve v poslanski zborni ci, se je izjavil, da se je prihranilo $1,139,863,618, tako da so znižali stroške od skupnega proračuna $5,026,046,098 na $3,886,192,479. Bryns pravi, da je to zasluga demokratov, in da so bili nasveti predsednika Hooverja tozadevno le navadna formalnost. Senat je prihranil $22,000,000. Senator Jones, načelnik odseka za dovolitve v senatu, republikanec, pravi, da se je prihranilo $1,007,453,628. Znižanje vladnih stroškov za nad tisoč milijonov dolarjev bo gotovo ugodno vplivalo na davkoplačevalce, je izjavil senator Jones. Sedaj, ko je kongres zaključen, bodo začeli delovati razni odseki senata, ki bodo preiskovali poslovanje zakladniškega oddelka ameriške vlade. Predsednik Hoover se je temu zelo upiral, toda kongres je prodrl s svojo voljo. Preiskovana bo tudi farmarska komisija.

Sodnik posodil denar

Sodnik Bell je obsodil nekega avtomobilista v denarno kazen, toda avtomobilist ni imel denarja, in je prosil sodnika, da mu da en teden časa, mogoče bo dobil dolar, kajti že več mesecev je brez dela. Sodnik Bell je posegel v žep in potegnil na dan bankovec za dolar in plačal kazen obsojenca. Sedaj čaka, kdaj mu bo denar vrnjen.

Zopet doma

Mrs. Ivančič se je vrnila iz bolnice v soboto na svoj dom na 1241 E. 61st St., kjer bo do dobrega okrevala, kar ji iskreno želimo.

Farmarji ne prodajajo živine, cene mesu se stalno in dnevno dvigajo

Chicago, 18. julija. V prostorih chicaških klavnic vam pripovedujejo, da prihaja malo živine iz farm, ne toliko, kot bi jo imelo priti. Farmarji, vzradoščeni od zvišanih cen za živino na javnem trgu, se branijo prodajati, misleč, da bodo cene šle še višje. Tekom zadnjih 34 dni so se cene svinjini skoro dnevno višale. Dne 28. maja je bila najvišja cena svinjini $3.50 za najboljše meso, in preteklo soboto se je dvigala cena na $5.55 za sto funtov, torej ima farmar $2.05 več zaslužka pri 100 funtih. Kdo ima profit od tega? Ekonomisti trdijo, da se je zvišala vrednost živine na farmah v enem tednu za $100,000,000, toda kljub temu se farmarjem nič ne mudi prodajati. Krme za živino je dovolj, živina debeli, in farmarji pričakujejo še večjih dobičkov. Saj so bile cene mesu zadnje leto tako nizke. da se sploh ni izplačalo prodajati. V zadnjih 35 letih se ni svinjina in teletina prodajala tako nizko kot v letošnjih prvih petih mesecih. Kljub temu pa pravijo lastniki klavnic, je pomanjkanje svinjine na trgu. Videti je tudi, da imajo farmarji manj živine kot prej. Od leta 1884 ni bilo takega pomanjkanja živine. V hladilnicah mesta Chicage je bilo 1. julija nekako 29,000,000 funtov govejega mesa, dočim ga je bilo 1. julija, 1931, nad 45,000,000 funtov. En železniški voz prascev se danes proda za $300 več kot pred šestimi meseci, dočim prinese železniški voz goveje živine $650.00 več kot v maju mesecu.

Veterani ne bodo zapustili Washingtona

Washington, 18. julija. Vsa znamenja kažejo, da vojni veterani ne bodo zapustili Washington in se vrnili domov, pač pa so odločeni ostati toliko časa v mestu, dokler kongres ne sprejme tozadevne postave, da se plača bonus. Policija je bila mnenja, da se podajo veterani domov, ko je kongres zaključil zborovanje in je odločil $125,000 za živež in vožnjo veteranom, ako gredo domov.

Anton Novak umrl

Še v nedeljo večer je preminul, toda smo poročilo dobili prepozno, znani rojak Anton Novak, po domače Serkavc, star 64 let. Ranjki zapušča tu štiri otroke, Mary, omoženo Goršek, Antona, Julijo in Franka. Ranjki je bival v Clevelandu zadnjih 42 let. Stanoval je dolgo vrsto na 41. cesti blzu Payne Ave., a sedaj pri sinu na 1103 E. 67th St. Ranjki je bil član društva Maccabees in društva sv. Pavla, H. B. Z. Pogreb se vrši iz Jos. Žele in Sinovi pogrebnega zavoda v četrtek zjutraj. Prizadetim sorodnikom naše globoko sožalje, ranjkemu pa bodi ohranjen blag spomin!

Znižanje plač

Znižanje plač policistov in ognjegascev je sedaj stopilo v veljavo. Vsakemu policistu in ognjegascu je dvakrat na mesec odtrganih $19.00, poleg tega pa ne dobijo ob počitnicah nobene plače, tako da znaša skupno znižanje 14 odstotkov cele plače.

Kohler je boljši

Dr. Berger, osebni zdravnik bivšega župana Fred Kohlerja, se je izjavil, da se Fred dobro zdravi in se počuti boljšega.

Enajst policistov suspendiranih v New Yorku radi mučenja jetnika

New York, 18. julija. Enajst policistov je bilo suspendiranih na Long Islandu danes, ko je bila konča na razprava radi nagle smrti jetnka Hyman Starka. Policija je aretirala pred štirimi dnevi štiri sumljive osebe, ki so bili obtoženi, da so napadli, prestepli in oropali neko staro žensko. Ker policija na postaji ni mogla ničesar zvedeti od njih, so jih policisti privezali ob stole, jih tepli s kavčukasto cevjo, brcali in vlekli za lase okoli. Višja sodnija je upeljala preiskavo takoj, ko je na posledicah mučenja od strani policije umrl Hyman Stark. Sodnik je izjavil, da bo danes določil razsodbo. Najprvo mora ugotoviti, če se je v resnici zgodil zločin, drugič, če ima prave osebe pred seboj. Splošno se sodi, da je odgovoren za smrt Starka pomožni policijski načelnik Frank Tappen, ki je bil že včeraj suspendiran. Tappen se je baje izjavil sledeče: "Jaz nisem mogel pomagati. Stark je bil eden najbolj zakrnjenih banditov, kar smo jih polovili. Stopil sem z eno nogo na njegov trebuh, z drugo pa na vrat in sem ga tako valjal semintja." Tappen tehta 200 funtov. Med suspendiranimi policisti sta dva poročnika, dva sarženta, ostali so pa detektivi. Eden izmed detektivov, ki so mučili Starka, je bil John Hizenski, katerega mater je Stark napadel, oropal in smrtno ranil.

Pretekli kongres je sprejel 500 postav

Washington, 18. julija. Pravkar zaključeni kongres je sprejel nekako 500 novih postav. Vseh predlogov za nove postave je bilo vloženih nad 18,000, in sicer 13,000 v poslanski zbornici in 5000 v senatu. Kongresman Crail iz Californije je sam vložil 533 predlogov, dočim kongresman Briggs iz Texasa ni vložil nobenega.

Okraden v kopelji

Vroče je bilo v nedeljo, in Jno. Marcy, 8610 Garfield Ave., je sklenil, da najboljše zdravilo proti vročini je dobra kopelj. Pa si je pripravil vodo v domači banji, odložil obleko in skočil v vodo. Pravkar se je dobro namazal z milom, ko nekdo sune v vrata, in prikaže se tujec, ki pokaže dva revolverja. Marcy je imel obraz poln mila, pa je vseeno dvignil roke kvišku. Ropar mu je prebral vse žepe in dobil v njih $45.00, nakar je rekel, da mora Marcy ostati še 5 minut v kopelji, potem je pa ropar zginil. Vzelo je Johna dve minuti, da si je izpral milo iz oči, tri minute ga je vzelo, da se je pobrisal, in dve minuti, da se je oblekel, nakar je telefoniral na policijo.

V dosmrten zapor

John Fellows je bil poslan v dosmrtno ječo, ker je 12. julija svoji ženi prerezal vrat, da je umrla. Mož je star 64 let, in je bil brez dela in denarja. Prosil je sodnika, da ga pošlje na električni stol, toda želji niso ugodili.

K molitvi

Članice društva sv. Ana št. 4 S. D. Z. prosim ,da se vdeležite v torek, 19. julija, ob 8. uri zvečer molitve za pokojno članico Antonijo Hostnik, 1020 E. 77th St., v sredo, 20. julija ob 8:30 zjutraj pa sprevoda v slovensko cerkev sv. Vida.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko in Kanado na leto $5.50 Za Cleveland, po pošti, celo leto $7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta $3.00 Za Cleveland, po pošti, pol leta $3.50
Za Cleveland po raznašalcih: celo leto $5.50; pol leta $3.00; četrt leta $1.75
Za Evropo celo leto $7.00, pol leta $3.50.
Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljatve naslovite: Ameriška Domovina, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. HEnderson 0628

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

88 No. 168, Tue., July 19th, 1932

Največja potreba za delavca

Prvotni naseljenci v Ameriki so bili tipični kmetje, poljedelci, farmarji, kot jim rečemo. Pred sto leti povprečen Amerikanec nikakor ni bil izpostavljen nevarnostim in negotovosti, kakor jih je izkusil današnji povprečni ameriški delavec. Svoje dni je bilo rokodelstvo splošni način izdelovanja, in industrijskih nesreč svoje čase niso poznali, in nesreče so bile tudi silno redke, kajti ni bilo strojev, ki bi rezali roke, noge, in ostale dele trupla delavca.

Če je svoje dni kak delavec zbolel, se je delo vseeno nadaljevalo, da je ta ali oni bolj prijel za delo. In ko je postal star, se je na ta ali oni način za njega preskrbelo, ali od občine, kamor je spadal, ali si je prihranil dovolj preko življenja ali pa ga je družina podpirala in hranila, dokler ni umrl.

Dandanes je položaj popolnoma drugačen v Ameriki. Danes tipičen Amerikanec ni več mali farmar, ki neodvisno obdeluje zemljo, pač pa je danes tipičen Amerikanec delavec v moderni tovarni, v rudniku, pri prometu, pri gradbenih delih ali v trgovini. Danes se ne dela več z rokami, pač pa s stroji, in danes se zahteva brzina pri delu, česar svoje dni niso poznali.

Danes, ko delavec zboli ali ga zaloti poškodba, ne prejema več plače, njegovi dohodki zginejo, in ko je star ter ne more več delati, se ga enostavno odslovi od dela, in le z največjo težavo najde eden ali drugi kako delo, kjer ga držijo takorekoč za miloščino. In če poleg tega še upoštevamo, da zmanjšujejo delavcu zaslužke neprestane krize in gospodarske depresije, tedaj lahko vidimo, kolikšnim negotovostim in nevarnostim je moderni delavec izpostavljen. O vsem tem tipični in povprečni Amerikanec pred sto ali več leti ni vedel popolnoma nič.

Omenimo pri tem še, da plače, ki jih dobivajo danes delavci v Zedinjenih državah, kjer je standard življenja povprečno mnogo višji, kot kje drugje na svetu, nikakor niso zadostne za vsaj dostojno življenje. Skrajno težavno je za delavca, da bi si pri takih plačah, kot jih dobiva danes kaj prihranil za stara, betežna leta. Saj mora gledati, kako s zaslužkom izhaja, da bo družina vsaj enkrat na dan sita, ako ne more biti dvakrat na dan.

Celo v letu 1928, ko so bile plače visoke, je povprečni zaslužek neizučenih delavcev znašal nekako $1,504 na leto, ali $29.00 na teden, in pomisliti je treba, da je bila cena življenskih potrebščin tedaj tudi precej visoka. Toda mnogo milijonov delavcev je tudi v onih časih zaslužilo manj kot povprečno svoto. In kaj če je delavec pohabljen, kaj če zgubi, ali začasno ni dela zanj.

V splošnem se torej lahko trdi, da delavec zasluži premalo, da bi si nabral zadostno rezervo za slučaj bolezni, nezgode, zaposlenosti in starostne onemoglosti. Raditega prehaja veliko družin vsako leto v bedo in siromaštvo. Jasno je torej, da je dolžnost moderne družbe, da zavaruje delavca za take slučaje. Nihče ni sam zakrivil, da je prišel na svet, da je rojen, in ko se nahaja enkrat v življenju, mu mora ta svet tudi garantirati, da se pošteno preživi, in da na stara leta ne hodi s palico od hiše do hiše.

V nekaterih državah imamo že upeljano zavarovanje proti nezgodam, proti poškodbam, toda zavarovalnine proti brezposelnosti, družabne zavarovalnine za pomoč v starih letih poznamo jako malo v Zedinjenih državah. Enaka zavarovanja so imeli že mnogo prej v Evropi, dočim so jih upeljali v Ameriki v nekaterih državah šele v zadnjih letih.

Bolezni je mnogo več med revnimi kot med bogatimi, nezgodam je delavec neprestano izpostavljen, poleg tega, da mora trpeti radi brezposelnosti. Na vsak način je potrebno, da se začne z agitacijo, da se upelje zavarovalnina zoper brezposelnost in onemoglost delavca. Danes so delavci zavarovani le v tem slučaju, ako so člani podpornih društev, kar vse je prostovoljno in nezadostno. Pravica, družabna pravica zahteva, da se delavca zavaruje tako, da potem, ko je izčrpan, ne bo stradal in prosil miloščine, da v slučaju, da ni dela, ne bo beračil, pač pa dobival pošteno sopomoč za obstanek. Danes so razmere vse drugačne, kot so bile pred sto leti v Ameriki, in potrebujemo tudi vse drugačnih postav, da ne bomo samo stoprocentni Amerikanci, kadar je treba prepevati narodno himno, pač pa tudi stoprocentni v priznanju, da je delavec opravičen do poštenega zavarovanja za svoj obstanek.

D O P I S I

VSAKEMU SVOJE PRIZNANJE

Cleveland (Collinwood), O.— Naj se nikdo ne čudi, ako vam povem, da sem gojil ponižno željo v svojem srcu že od kar smo praznovali Materinski dan, da bi se vendar tudi nam družinskim očetom enkrat izkazalo nekoliko časti in sicer vsaj deseti del tistega, kot so jo bile deležne naše matere. Kdaj prav za prav se obhaja praznik očetov, si nisem bil na jasnem. Vedel sem le to, da se je praznik očetov praznoval zadnjih par let. Vse lahko mogoče, da bi bil sleherno nedeljo tje do zadnje nedelje v decembru pričakoval, kdaj bomo mi očetje tako srečni, da bodo naše boljše polovice imele za nas prijaznejši pogled, kot po navadi, ali da bo vsaj na dotični dan katera naša veljala. Ali vsi moji upi so splavali po vodi, ko sem v julije izdaji "Zarje" čital članek "Dad."

List "Zarja" je ženski list, in torej ta list je edini, ki se je spomnil praznika očetov, akoravno za cel mesec prepozno. Čuditi se je našim slovenskim urednikom, da se noben ni spomnil našega dneva niti z eno vrstico v listih. V kolikor je meni znano, so vsi slovenski uredniki v Ameriki zakonski možje in družinski očetje. Torej se je čuditi tem bolj, da so na svoj lastni praznik pozabili. En mesec prej in dva po Materinskem dnevu so naši uredniki prepevali slavo materi, a nas očete pa popolnoma prezrli. Končno se je ojunačila urednica "Zarje," Mrs. Račič, ter nam je dala en košček priznanja, do katerega smo po božjih in državnih postavah opravičeni. Prepričan sem, da je takrat, ko je Mrs. Račič pripravljala članek "Dad" za tisk, prevladovalo v Račičevi družini veselo razpoloženje. Kajti prav siguren sem, da ako bi se v Račičevi družini oni dan "kuhal rivec," ne bi članek "Dad" nikdar zagledal belega dne.

Da pa ne bo napačnega tolmačenja, naj omenim, da nikdo ne sme misliti, da sem zavisten materam radi časti, katera se jim izkazuje na materinski dan. O, ne! in stokrat ne! Ampak ravno nasprotno: vse premalo se čisla naše matere. Spoštovati matere vsak dan celega leta, ne samo en dan v letu, tega bi se moral zavedati sleherni član človeške družbe. Materinstvo — ta poklic je tako vzvišen, da ga mi priprosti ljudje ne moremo doumevati. S tem, da da otroku življenje ter ga krščansko vzroji, pomenja zaslužiti nebeško plačilo. Poklic matere je ravno tako pristen, važen in veljaven, kot poklic misijonarja in mučenika. O, ko bi se sleherna mati zavedala tega vzvišenega poklica, potem ne bi kužeti zavzemali mesta otrok v "modernih" družinah. Tudi ne bi možje širokega obzorja nam napovedovali narodni pogin.

Moški spol si lasti to pravico, da mu mora biti žena pokorna družica. Res je, da je Bog nam moškim naklonil fizično moč v veliko večji meri kot pa ženskam, toda ali to kaj zadržuje žensko, da ne bi sledila moškemu v vseh ozirih? Povsod mu sledi, povsod hoče imeti iste pravice kot moški, le še v boksarsko tekmo se ni še podala z možem. Kljub temu, da je moški fizično na boljšem kot pa ženska, pa ženska vedno porazi moškega, ako ga le hoče. Ona ima namreč to lastnost, da zna svoj ježiček bolj spretno rabiti kot pa moški. Bili so možje, ki se niso nikogar bali — samo žene, te pa prav v izdatni meri. Naj omenim samo enega takega moža, ime je znano vsakemu šolarčku, to je bil naš veliki in nesmrtni Lincoln. Ta duševni velikan je bil v zakonu prava ničla. Že v mladih letih se je zaročil. Razlikoval se je pa od drugih zaročencev v toliko, da je že takrat čutil, kaj ga čaka. Vtisi, ki jih je dobil o značaju neveste, so ga napotili, da je iskal rešitve v edinem sredstvu — v begu. Na dan, ko bi se bil moral poročiti, ga ni bilo; izginil je. Poroko so preložili, a ne preklicali. Kajti energična roka usode in pa njegove neveste sta ga pograbili in pritirali pod zakonski jarem. Ko se je praznično oblečen peljal k poroki, ga je vprašala hčerka gostilničarja, kam vendar gre tako lepo oblečen. "Mislim, da v pekel!" je udano odgovoril Lincoln.

Njegovi ženi ni bilo všeč (kateri pa je), da je pozno zvečer prihajal domov. Pa je moral, saj je imel dela čez glavo, zlasti potem, ko se je posvetil politiki. Vsak večer je bil ozmerjan. Nazadnje mu je dala žena rok, da mora biti ob desetih doma, sicer mu bodo vrata zaprta. Takoj prvi večer po tem ukazu je prišel ob enajstih. Ni mu odprla. Prosil je in prosil, a zastonj. Sednjič je zaklical gori v okno: "Odpri, imam Ti povedati zelo veselo novico!" "Kakšno?" ga vpraša radovedno žena. "Izvoljen sem za predsednika." Ona pa: "Vedela sem, da nisi dosti prida, a doslej vsaj pijanec nisi bil. Sedaj si se pa še pijači vdal in zato govoriš take neumnosti. Sedaj Ti pa prav gotovo ne odprem!"

Jaz si celo drznem trditi, da ni marsikateri slovenski kulturni delavec prav nič na boljšem, kot je bil Lincoln.

Glede tega smo si mi moški sami krivi, ker preveč číslamo ženski spol. Nekateri so v tem oziru brezmejni. Končno vsak tak postane suženj ženske po svoji lastni krivdi. Ali ni že to pretirano, da moški nazivljamo ženske: nežni spol, boljše polovice? Dočim nas one nazivljejo: naš ta stari, klada pijana, ponočnjak in z drugimi takimi ljubeznivi imeni. Človek bi se nič ne jezil, ako nas bi one nazivljale vsaj "boljše četrtine," če že ne polovice. Rečem le to: priznajmo vsakemu, kar mu gre, žena možu in obratno, pa bo vsem po volji. Nespametno je en spol poviševati do neba, drugega pa prezirati do skrajnosti.

Vas, urednik, bi pa prosil, ako bi hoteli ponatisniti članek "Dad" v Ameriški Domovini. Prepričan sem, da ga bo vsak s zanimanjem prečital, ker je zares jedrnato sestavljen ter zadeva prav v živo.

Prav hvaležen sem Mrs. Račičevi, da se je spomnila na nas moške ter nam pripoznala, da nismo še za med staro šaro. Članek "Dad" pa je očiten dokaz, da brez nas moških, bi se ženskam vražje slabo godilo.

Ako sem katerega, oziroma katero v slabo voljo spravil s tem dopisom, prosim oproščenja. Ponovim še enkrat: priznajmo vsakemu to, do česar je opravičen, bodisi da je to mož ali ženska. Kajti vsak je samega sebe vreden, po božjih postavah smo si pa vsi enaki.

Frank Kovačič,
15722 Holmes Ave.

POGREBNE SVEČANOSTI NA MALAJSKEM OTOČJU

Piše Louis L. Ferfolia, slovenski pogrebnik

Po tem, kako kak narod ravna z mrliči, presojamo tudi njih kulturo. Stari Egipčani, ki so zidali za svoje ranjke ogromne piramide, so verovali v življenje duš po smrti. Tudi priprosti narodi, ki še prav nič ne poznajo kulturo, imajo svoje navade za mrliške obrede, ki so včasih prav nečloveško sirovi. Na Malajskem otočju je pestra množina raznih divjih plemen in zanimivo je, kako ta priprosta bitja ravnajo s svojimi umrlimi.

Na Andamanskih otokih sključijo mrtveca in ga sključenega postrani polože v grob. Pozneje izkopljejo lobanjo in kosti, jih pobarvajo in nosijo seboj za pomoč v nadlogah.

Na Nikobarih prenesejo mrliča v mrtvašnico v bližini pokopališča. Ob vzglavju vsakega groba je votel stebriček-spomenik. Nikobari mislijo, da hočejo duše ranjkih zopet nazaj in bi rade v kako telo in tam povzročile same spake, da bi se jih hudobni duhovi bali. Če pri Nikobarih kdo v družini umrje, tedaj se ne sme njegovo ime nič več izgovarjati v hiši. Mrtveca polože z glavo proti vratom na desko in razpostavijo k glavi vse pokojnikovo premoženje. Družina se pa s komolci nasloni na rajnika in ječi ter joka. Potem ga pokopljejo in mu dajo na grob košaro jedi in v kokosovih bučah pijače. Rajnikovo lastnino uničijo ali pa jo zakopljejo v grob. Celo živino zakoljejo in zmečejo na mrtveca ,ker se boje njegovega duha. Čez tri mesece pa napravijo pogrebščino s plamenicami, zakoljejo prešice, pijejo palmovo vino in se gostijo dolgo v noč. Vsi si obesijo okrog vratu takozvane "pivske vence," da se ubranijo duhov. Čez nekaj let priredijo veliko sedmino za več umrlimi hkrati. Tedaj izkopljejo mrliča, pomečejo kosti v grmovje, posedejo okrog lobanje, katero pokrijejo. Potem si vsi udeleženci postrižejo lase in namažejo telo z rumeno barvo. Nato imajo bojne igre. Po "zabavi" lobanjo zopet pokopljejo.

Značilni so obredi pri plemenu Batak, ki živi na višavju otoka Sumatra. Med umiranjem in po smrti igra poseben orkester, ženske se pa jočejo. Mrtvecu dajo denar v usta, telo mu polijejo s krvjo rdečega petelina. Mrliča polože v okrašeno krsto, ki jo dobro zapro in denejo na nosilnico, katero nosi včasih po 50 pogrebcev.

Zapadno od otoka Sumatra imajo spet drugačne obrede in navade. Pleme Nias veruje, da gredo duše umrlih v živali, n. pr. v podgane, zato so na mostu v večnost mačke. Sapa človeka se upihne, koj ko umrje. Senca gre v kraljestvo smrti. Na zemlji ostane duh srca in preide v kakega pajka ali podobno živalico. Bog Lature lovi duše v pajčevino. Predno odneso mrliča iz hiše, se morajo boriti zanj. Potem ga posade na stol, ki ima podobo kake živali in ga nosijo okrog. Pred vrati polože truplo v krsto, ki ima zopet obliko kake živali in jo obesijo v gozdu na drevesa. Ali pa ga polože v okrašen zaboj in shranijo doma.

Na otoku Engano zavijejo truplo ranjkega v drevesno skorjo ali v ribiško mrežo in ga pokopljejo pod hišo v zaboj, ki je podoben panju in ki stoji na koleh. Potem razdenejo hišo z vsem imetjem in se izselijo.

Pleme Sakai, na vzhodnem bregu Sumatre, ima za mrtvece posebno mrtvašnico, ki stoji na koleh. To pleme ima tudi hišo za duše umrlih, kjer te duše prebivajo in sprejemajo darila.

Sosednji Malajci Minangkaban imajo pokopališča s spomeniki. Okrog groba je položeno kamenje in najvišji kamen pomeni pokojnikovo oko. Ti verujejo, da umrje človek sedemkrat. Imajo tudi hišice za duhove, ki so postavljene na stebrih. Na podstrešju te hišice visi sedež za duha.

Na otoku Borneo imajo zopet svoje mrliške obrede. Na severni strani otoka mislijo, da živi duša še nekaj dni po smrti v telesu. Tu polovijo tujce ali pitane sužne in jih umorijo na grobu pokojnika ali pa jih pustijo, da umrjejo žeje.

Na jugu pobijajo bivole mesto ljudi. Po drugih krajih tega otoka sežgo mrliča in shranijo kosti. V Lavanganu izkopljejo lobanje in jih razobesijo v občinski hiši. Duše se vračajo na splavu ali v "duši" pobitega bivola domov. Po pogrebščini odpotuje duša po velikih zaprekah v deželo duš.

Ponekod imajo zopet pokopališča, ki sličijo našim. Iz vsega tega spoznamo, da ima vsak narod svoje običaje za pogrebne svečanosti. Nekatera plemena pokopavajo mrliče, da jim pripravijo kotiček miru, druga spet se jih iznebijo v bojazni pred njih dušami in jim zato izkazujejo posebne pozornosti. Vsi ti, nekateri tako grozni običaji, pa vendar pričajo o nekakšnem prepričanju in veri, da je človeška duša neumrljiva.

Od stražnika do zmagovalca pri dirkah

Zmaga pri največjih letnih konjskih dirkah, to je cilj vsakega angleškega športnika, ki je v stanu, da ima lahko poln hlev dirkalnih konj. Živeli so že bogati angleški Lordi, ki so potrošili ogromne vsote denarja, samo da bi enkrat zmagali v takozvanem "derby." Znani umrli pisatelj Edgar Wallace je potrošil milijone, toda niti enkrat ni imel časti, da bi bil eden njegovih konj zmagovalec pri dirki.

Toda kdor je srečen, lahko doseže pri prvem poskusu to, kar se drugim nikdar ne posreči. To se je zgodilo pri letošnjem derbyju. Igralec in kino-režiser Tom Walls je prvič postavil v dirko svojega konja "5. april," ki je prekosil vse konje, na katere se je stavilo ogromne vsote denarja.

Življenje Wallsa je tako, kot se včasih bere v pravljicah, ki nam kljub težkim časom ne more vzeti vere v srečo. Walls je bil kot deček velik ljubitelj konj. Toda ko je kot deček ponosno sedel na konju na posestvu svojega očeta, pač ni sanjal, da bo nekoč imel svoje lastne dirkalne konje. Ko je dorastel, je stopil v policijsko službo. Toda ko je videl, da v tej službi ne more posebno napredovati, je vse skupaj pustil in se je pridružil neki potujoči gledališki družbi in postal igralec.

Tom Walls je postal kmalu ljubljenec občinstva in ko se je razvila filmska industrija, se je posvetil filmu in je kmalu postal izvrsten režiser za najboljše slike ter je spravil na platno najboljše slike v Angliji. S tem si je pač zaslužil mnogo denarja in tako si je mogel privoščiti svojo srčno željo, da si je nakupil nekaj dirkalnih konj. Pri tem se je izkazal takega strokovnjaka, kot se je izkazal, ko je izbiral umetnike za film.

Vso svojo pozornost je položil na enoletnega, srboritega konja, katerega je imenoval "5. april." Osebno je skrbel, da je dobil konj najboljšo trainingo. Walls je vstal vsako jutro zarana in je osebno nadzoroval vzgojo svojih dirkalnih konj. Potem pa je šel v urad, kjer je bil zaposlen do poznega večera pri filmu. In za letošnji derby je poslal na dirkališče konja "5. april," ki mu je prinesel čast in tudi — ogromno vsoto denarja. Kljub vsej pridnosti in nadarjenosti Wallsovi, se mora vseeno reči, da je imel pri vsem tem tudi lep kot sreče.

TEŽKO DIHANJE V SPANJU

Nekateri mislijo, da najbolje počivajo, ako imajo visoko zglavje. Toda učinek je ravno obraten. V tej legi leži človeško telo skrčeno, prsa se udro in se ne morejo dovolj raztegniti za dihanje. Kdor težko diše, naj leži na hrbtu brez podzglavja in naj ne devlje rok na prsi in tudi težka odeja ni priporočljiva, ker vse to prsa teži.

Dnevna vprašanja

1. Kje je bil France Prešern rojen? 2. Katerega dne, meseca in leta? 3. Kako je bilo krstno ime njegovega očeta? 4. Koliko je bilo v Prešernovi družini otrok? 5. Ali so vam znana imena? 6. Kdo je bil krstni boter Franceta Prešerna? 7. Kako se je učil Prešern v ljudski šoli? 8. Kje je pohajal v prvo šolo? 9. Kaj je Prešern rekel, ko so ga doma vprašali, kaj bo? 10. Kateri stric Prešernov je bil za fajmoštra na Borovnici?

Odgovori na vprašanja

1. France Prešern je bil rojen pri Ribiču v Vrbi na Gorenjskem.
2. Rojen je bil ob 3. uri popoldne, dne 3. decembra, leta 1800.
3. Šimen Prešern.
4. Osem, in sicer trije fantje, in pet deklet.
5. France, Jože in Jurij, in pet deklet, Mina, Lenka, Katra, Urša in Jera.
6. Flisov boter iz Vrbe, Jurij Dolar.
7. Prešern se je zelo lahko učil. Ko je bil v ljubljanskih šolah, je le enkrat prebral, pa je vse znal. Nenavadno hitro je računal. Učil se je dobro. Ob koncu leta je zato zastonj knjige dobival.
8. V Ribnici na Dolenjskem.
9. "Soldat ne bom, to vem. Pa tudi medicine doktor bi ne bil rad. Kaj bom druzega, tega še sam ne vem."
10. Jakob Prešern, župnik na Borovnici.

Če verjamete al' pa ne.

Urednik, ki je bil vdovec (vse je mogoče na tem svetu), dobi od svojega naročnika pismo, v katerem ga prosi za nasvet v važni zadevi. Pismo se je glasilo: "Cenjeni gospod urednik! Prosim, svetujte mi v tejle zadevi: ljubim dekleta, ki ni posebno lepo. Toda neka zelo lepa in zelo bogata dekle bi me rada poročila. Svetujte mi, kaj naj storim."

Urednik mu odgovori: "Poročite se z dekletom, ki ga ljubite, meni pa pošljite naslov one, ki je lepa in bogata."

△

Profesor se sprehaja po travniku in ker je bilo precej vroče, se vleže pod veliko drevo v senco. Ko tako leži, vidi na veji sedeti malega ptička, ki je veselo poskakoval. Nedaleč proč pa se pase v ogradi velika krava. Pa začne profesor modrovati: "Saj to vendar ni pametno ustvarjeno, da ima tistile mali ptiček toliko prostora v zraku, ta velika krava pa ima tako mal in ograjen prostor. V tistem hipu pa spusti ptiček nekaj profesorju ravno na nos. Profesor skoči pokonci in reče: "Pa je vseeno sreča, da ni sedela zdajle krava na onile veji!"

△

Mali Janezek je bil poreden. Mama se vjezi, pa mu reče: "Takoj pojdi ven in mi prinesi palico, da boš dobil svoj delež."

Janezek gre ven in ga ni precej časa nazaj. Ko pa pride, nima palice, ampak drži velik kamen v roki, pa reče mamici:

"Mama, veš, povsod sem iskal, pa nisem mogel najti nobene palice. Sem pa kamen prinesel, ki mi ga lahko vržeš v glavo, če hočeš."

△

Moric Jajteles, polnokrvni žid, je šel h konjskim dirkam. Tam je stavil na nekega konja en dolar in dobil za to 180 dolarjev, ker je ta konj prvi prišel na cilj in ni nihče drugi stavil nanj. Po dirki ga vpraša neki športnik:

"Povejte mi, kako ste prišli na idejo, da ste stavili ravno na tega konja, o katerem sploh nihče ni pričakoval, da bo zmagal?"

"Vidite, stvar je bila takale: Ko sem bral na programu imena konj, sem tudi videl zapisano ime "Moric," pa sem si mislil: 'Moric je židovskega pokoljenja in kot tak se bo že prerinil v ospredje.' "

△

"Naš oče so rekli, da bomo dobili na hišo strelovod," se pobaha Jurček proti svojemu tovarišu.

"To ni nič," odvrne ta. "Naš oče so pa rekli, da dobimo na hišo vknjižbo in še celo prvo!"

△

Mož se ga je pošteno nasekal in težkih korakov se ziblje po cesti proti domu. Končno ga pa noge ne nosijo več, pa se oprime obcestne svetilke in gleda doli po cesti, kjer so se vrstile nadaljne obcestne svetilke. K pijančku stopi policaj in ga dobrohotno vpraša:

"Ali ne morete dalje?"

"O, lahko, samo čakam, da bo šla ta parada z bakljami mimo."

△

Stotnik vpraša rekruta:

"Zakaj mora dati vojak življenje za domovino?"

"Imate prav, gospod stotnik, jaz bi tudi rad vedel zakaj naj ga da."

△

Gospodinja nahruli svojo služkinjo: "Micka, slišala sem, da imaš fanta, ki je kaprol pri 17. polku, pri "Janezih." Veš, tega pa ne bom trpela!"

"Potem bom pa službo odpovedala! Tako službo lahko dobim vsak dan, kaprola pa ne!"

LEWIS E. LAWES:

IZZA ZIDOVJA SING SING JETNIŠNICE

Vedno sem občudoval filozofa, ki je rekel: "Ako si hočeš pridobiti nevarnega človeka za prijatelja, moraš pustiti, da ti napravi kako uslugo!" Kot ravnatelj jetnišnice v Sing Singu sem to prakticiral in največkrat z jako lepim uspehom. V poletju 1929 sem prejel anonimo pismo, da bo v kratkem prišlo v Sing Singu do upora. Pozval sem k sebi paznike. Bili so vsi pripravljeni na slučajnosti. Eden izmed njih je priznal, da je pred časom izgubil svoj revolver. In kadar izgubi paznik svoj revolver, je vedno nevarnost. Potrebno je bilo stvar dobro premisliti, da se dobi izgubljeni revolver nazaj. Da bi preiskali jetnišnico, bi bilo brez uspeha. Našel in skril ga je gotovo kak zakrknjen zločinec in ti molčijo kot zid.

Samo en izhod je bil. Poklical sem k sebi jetnika, ki je bil poprej vodja gangežev, junak neštevilnih pouličnih bojev, od česar je imel tudi precej znamenj po obrazu in sploh na telesu. Bil je obsojen radi uboja in je imel med jetniki precej veljave.

"Eden paznikov je izgubil revolver," sem mu rekel. "Dobro veš, kaj to pomeni. Seve, če bo prišlo do nemirov, smo pripravljeni do zadnjega moža. Ta revolver hočem dobiti nazaj."

"Ravnatelj, vi ste pravičen mož," je rekel jetnik. "Ako dobite revolver nazaj — bo li kakega poizvedovanja?"

"Ne," sem ga zagotovil.

V eni uri je ležal izgubljeni revolver na moji mizi.

*

Nekateri jetniki imajo gotovo smisel za svojo čast. Nekdaj je prišla pred komisijo za oprostitev prošnja velikega, krepkega jetnika, trdnih živcev, kot jih more le dati ulica New Yorka. Bil je obsojen radi tatvine in tepeža in njegova oprostitev bi bila ponovna nevarnost za poštene ljudi. Povedati sem mu moral, da je komisija njegovo prošnjo za oprostitev zavrnila. Še nikdar nisem videl na obrazu kakega človeka zapisanih toliko strasti, kot na tem jetniku tisti trenotek. Razljučen je bil, da je vse v njem pokalo. Pustil sem ga en dan, da je o vsej stvari brodil. Potem sem ga zopet poklical. Dal sem mu smodko in mu zatrdil, da bom pri prihodnji seji komisije priporočal njegovo oprostitev.

"Tu," sem rekel nazadnje, "vzemi ta zabojček kot božično darilo."

V zabojčku je bilo nekaj sladkarij in druge drobnarije, kar mu je polala njegova žena in otroci za božič. Vzel je zabojček, stisnil mi roko in se toplo zahvalil. Še isti večer je prosil, če sme priti v mojo pisarno. Dal mi je v roke isti zabojček, rekoč: "Tudi jaz vam bi rad dal božično darilo." Branil sem se, toda nazadnje sprejel. Ko je potem zvečer moja hčerka odprla zavojček, je našla v njem nabit revolver. Ako bi ne bil prjazen napram temu jetniku, bi mi nikdar ne dal revolverja in bogzna do kakšnega krvoprelitja bi bilo še prišlo. Ostal sem mož beseda in priporočal oprostitev tega jetnika. Od tega časa je bil pošten in vsako leto se me spomni o božiču s kakim darilom.

*

V teku časa sem spoznal, da zaupanje, ki ga človek stavi v človeka, vedno vrne čast in zvestobo. Nekoč smo imeli v zaporih jetnika, ki je bil obsojen na dolgo vrsto let ječe. Bil je priznan kot eden najnevarnejših jetnikov. Najlepšo dobo svojega življenja je preživel za zidovjem jetnišnic. Njegov rekord je kazal, da je velikokrat skušal pobegniti, da je nevaren in da ga je treba dobro čuvati. In smo tudi ga.

Nekega dne pride poročilo, da mu je umrla mati. Po predpisih jetnišnice, je lahko prosil za dovoljenje k pogrebu, ako ravnatelj jetnišnice misli, da se mu lahko zaupa. Jetnik bi bil šel jako rad na pogreb. Pomišljeval sem, ali bi ga spustil ali ne, ker nisem bil gotov, če ne bo skušal pobegniti. To sem mu tudi odkritosrčno povedal.

"Ravnatelj," je rekel jetnik, "častno besedo Vam dam, da pridem nazaj. Dovolite mi, da grem na pogreb in ne bo Vam žal."

Dal mu nisem nobenega določnega odgovora in mu rekel, da se bom odločil drugo jutro. Zarana drugo jutro pošljem ponj. Prišel je s paznikom. Pošljem paznika proč in ostala sva sama. Kmalu zatem stopi moja hči v pisarno in reče jetniku: "Pripravljena sem. Lahko greva."

Jetnik me pogleda in potem njo. Zdelo se je, da je okamenel. Pomignil sem mu, naj gre s spremljevalko in šel je, krotek kot jagnje. Ni bil uklenjen in noben jetniški paznik ga ni spremljal. Še isti dan sta se vrnila. Jetnik ni rekel besede. Toda vedel sem, da ga je njegova zakrknjenost pustila. Kmalu potem sem mu odkazal odgovorno delo, kjer se je prosto gibal v jetnišnici in izkazal se je vrednega vsega zaupanja.

*

Slučaj, kjer se je izkazala osebna čast na zelo čuden način. Imeli smo jetnika, ki je imel za sedeti le še kratek termin. Bil je zaposlen v pisarni in je užival precej prostosti. Seznanil se je pa z nekaterimi trdovratnimi zločinci in ti so ga pridobili na svojo stran, da bi jim pomagal k begu. Nekega večera, ko sem ravno sedel pri večerji, zaslišim streljanje. Zaupniki, strežaji in nekaj paznikov hitro stopi na svoja mesta, da varjejo ženske v družini. Neki paznik plane v sobo. "Štirje možje so s puškami v bloku "A." Prebili so si prehod do tje s streljanjem."

V trenotku je bila posadka organizirana. Kmalu so bili vsi štirje zločinci obkoljeni. Seve, brez streljanja ni šlo. Trije jetniki so bili težko ranjeni. Eden, ki je videl, da je beg nemogoč, se je ustrelil. Smrdljive bombe so končale boj.

Jetnik, kateremu sem zaupal, katerega sem gori omenil, je bil v zaroti. Ako bi bil hotel pobegniti, bi bil to lahko že stokrat napravil poprej brez težkoče. Pokličem ga k sebi. Krvavel je iz mnogih ran. "Kar je najbolj čudno je to," sem mu rekel, "da nisi sam pobegnil, ko si imel toliko prilike za to in to brez prelivanja krvi. Zakaj nisi pobegnil in zakaj si raje tvegal svoje življenje z onimi štirimi zločinci?"

Pogledal mi je v oči in rekel: "Nisem hotel izlorabiti Vašega zaupanja, ravnatelj. Zaupali ste mi in gibal sem se svobodno, zato nisem hotel, da bi se bili varali v svojem zaupanju."

*

Tudi oni, ki gredo na električni stol, se obnašajo različno. Imeli smo zamorca, ki se je vsedel na stol, prepevajoč vesele pesmi. Toda vsi niso taki. Nekoč smo morali usmrtiti dva zločinca, ki sta bila od iste gange. Ko je prišel drugi na vrsto, da se vsede na električni stol, je prosil za cunjo, rekoč:

"Moram pobrisati stol za ono podgano, ki je prej sedela na stolu."

Neki drugi jetnik, ki je tudi moral na stol, je rekel smehljaje pazniku, ki ga je privezoval na stol: "Kaj se pa treseš, paznik, ali si nervozen? Saj še jaz nisem, ki bi lahko imel vzrok za to."

*

Nikdar mi ne bo šla iz spomina žalostna zgodba nekega jetnika, ki je bil obsojen na deset let ječe. Bil je tih in miren in se je dobro obnašal. Bil je že dve leti zaprt. Bil je oženjen in edini sinček je bil star komaj dobro leto, ko je bil poslan oče v ječo. Obe dve leti je redno dobival pisma od žene, toda slednja ga ni nikdar obiskala. V pismu je vedno rekla, da ne more pustiti otroka samega doma. On je to razumel in se ni pritoževal.

Toda nekoč dobi pismo, da ga bo obiskala žena s sinčkom. Postal je mahoma najsrečnejši človek na svetu. Šalil se je z drugimi jetniki, si pripravil čisto srajco in si zlikal hače. V jutro, ko bi morala priti žena in sinček, je šel k brivcu, ki ga je moral kar najlepše obriti in počesati. Vsi smo radovedni pričakovali tega snidenja, ki se ga je jetnik tako veselil, saj smo vsi simpatizirali žnjim. Vsak je vedel, da bo sedaj prvič po dveh letih videl svojo ženo in sinčka.

Končno dobi sporočilo, da je obisk prišel. Paznik mu je rekel, da lahko ostane v čakalnici pri ženi in otroku, kolikor časa hoče. Toda v desetih minutah je bil nazaj. Brez vsake besede se vsede za mizo in skrije obraz v roke. Paznik ga vpraša: "Kaj pa se je zgodilo, Joe?" Nobenega odgovora. Več kot eno uro je sedel tako nepremično. Klicali smo ga h kosilu, pa se ni ganil. Šele čez dolgo časa je povedal vso stvar pazniku, ko sta bila sama.

"Da, žena je prišla in fantek tudi. Skoro nisem poznal fantka, ki je tako zrastel. Toda bal se me je. Poklical sem ga: "Pridi k atetu!" sem rekel. Gledal me je, potem je pogledal mater. Mati ga je planila proti meni. Fantek pa se je le upiral. Naenkrat pa dvigne svojo glavico k svoji materi, moji ženi in reče: "Saj to ni moj ata! Saj moj ata je doma!"

Skrivna ciganska sodba

Moskovska policija je odkrila skrivno sodnijo, ki je razsojevala vse slučaje sporov med ruskimi cigani. Vsled tega je bilo prijetih 17 poglavarjev raznih ciganskih rodov. Policija je postala namreč pozorna, ker so vsi umori in drugi zločini, ki so se pripetili med cigani, ostali največja skrivnost. Ako je policija preiskovala in iskala zločince, je vsak cigan molčal kot greb o vsej stvari. Sedaj je pa pojasnjeno, da so vse pregreške cigani sami med seboj poravnali in strogo gledali na to, da ničesar ni prišlo v javnost.

Predsednik ciganskega sodišča in diktator ciganskih rodbin v Rusiji je bil neki J. M. Mikai. To svojo oblast in moč je prejel od nedavno umrlega ciganskega kralja Sliwitca, ki je živel na Poljskem. Ta ciganska sodnija se je pečala s kazenskimi in civilnimi slučaji. Umor se je kaznoval s težko denarno kaznijo. Ta denar so dobili sorodniki umorjenega. Tudi v zakonskih in ljubavnih zadevah se je lahko vse rešilo z gotovino. Ako je moški odpeljal ženo kakemu svojemu "dragemu rojaku," se je oprostil s tem, da je izplačal zapuščenemu možu gotovo vsoto denarja. Na ta način si je vzel gori omenjeni vrhovni sodnik kar štiri žene in ker je bil pač vrhovni sodnik, je skrbno pazil na to, da je bila odškodnina zelo nizka. Mikai je bil svoječasno član sovijeta, pa je bil kmalu izobčen.

VSE, SAMO TO NE

Roland G. Palmer je v Hammond, Ind., po radio sodeloval v neki drami. Njegova vloga je bila, da je posnemal razne glasove, v katerem je bil pravi ekspert. Znal je posnemati dirjajočega konja, piš burje, dež in drugo. Ko je igra pa zahtevala pok pištole, je vzel Palmer revolver, ustrelil in si odstrelil dva prsta na roki.

NEPREVIDNI PROFESOR

V Liverpoolu je profesor Jas. Foote razlagal učencem kemijo. Sredi predavanja je postal žejen in zgrabi za kozarec, v katerem je mislil, da je voda. Toda v kozarcu so bile strupene kemikalije in profesor se je zgrudil mrtev na tla vpričo prestrašenega razreda.

EARL DERR BIGGERS:

KITAJČEVA PAPIGA

"In zakaj? Če je suknjič zapet, nekateri ne morejo po uro, če jo imajo na levi. Zato mora krojač žepek za uro napraviti na desni strani." Charlie je zložil obleko, da jo spravi v kovčeg. "O Jerryju Delaneyu vemo torej še nekaj: Bil je levičar!"

"Za Boga!" je hipoma zaklical Holley. Še enkrat je odprl uro in strmel v napis. "Jack McGuire — sedaj se spominjam!"

"Ali ga poznate?"

"Že davno sem se srečal z njim nekega večera, ko sem P. J. Maddena prvič videl: pred dvanajstimi leti v newyorški igralnici na štiri in štirideseti cesti. Madden se je sam še spominjal tistega srečanja, ki sem ga omenil zadnjič."

"Ampak McGuire?"

"Tako se je pisal lastnik igralnice. Sprijena roba — kakor so dognali pozneje. Ta temni srečolov je bil tedaj pajdaš Delaneyev — daroval mu je zlato uro v znak tovarištva. Gospodje, to je silno zanimivo. igralnica McGuireja se je zopet pojavila v življenju P. J. Maddena."

15.

Ko je bilo vse pospravljeno, je Bob odnesel torbo zopet na podstrešje.

"Poldne je že minilo," je ugotovil Holley. "Sedaj moram v mesto."

"Če smem v dobri nameri predlagati, ostanite pri obedu!"

"Res ste prijazni, Charlie, pa ne bom! Kuhanja imate že itak dovolj, ne bi vam rad pokvaril majhnega odmora. Naj si Eden danes svoj obed le sam oskrbi!"

"Saj tudi mislim le skromno kosilce. Kuhanje je zame tako dolgočasno opravilo kakor družba kakega Japonca. Toda to je le zasluženo plačilo za pismonošo, ki na dopustu zaide v tuj okraj. Če gospod Eden ne bo hud, bova danes obedovala kruh s sirovim maslom in čaj."

"Seveda, Charlie! To bova že prižvečila! Holley, pa vendar ostanite rajši tukaj!"

"Ne. Moram brž nekaj poizvedeti, da svoje izsledbe bolj utemeljimo. Če je Delaney prispel prejšnjo sredo, je v mestu gotovo še kaka sled za njim, gotovo ga je še kdo videl. Ali je bil sam? Rad bi govoril s hotelirjem in s . . ."

"Priporočam največjo previdnost," je pomišljal Honolulujec.

"Gotovo. Toda radi tega ni nevarnosti. Madden ni imel v Eldoradu nikakih zvez. Živel je nalašč čisto sam zase. Vendar pa moramo biti molčeči. Brez skrbi se zanesite name! Kesneje kedaj popoldne zopet pridem."

Ko je odšel, sta Chan in Bob jedla v kuhinji ter nato preiskavala dalje. Kajpada, ne da bi se jima bil trud izplačal. Ob štirih popoldne je bil Holley že nazaj. Privedel je s seboj šibkega in zanemarjenega mladeniča: tistega, ki je v Dattel City prodajal zemljišča. Chan se je obzirno umaknil, da bi Eden pozdravil gospoda. Holley je predstavil svojega spremljevalca, gospoda De Lisleja.

"Se že poznava!" se je nasmehnil Bob. "Saj ste me hoteli zadnjič pregovoriti, naj bi kupil golo puščavsko parcelo?"

"Da, da! In nekega dne, gospod, ko se bodo ljudje ruvali za dragocena zemljišča, si bodo pulili z buče vsak las posebič — od žalosti, ker se niso pravočasno poprijeli prilike!"

"Privedel sem s seboj gospoda De Lisleja," je pojasnil časnikar, "ker morate tudi vi slišati zgodbo, ki jo je meni povedal. O večeru one srede."

"Gospod De Lisle najbrž ve, da je to zaupna zadeva?"

"Gotovo!" je zagotavljal mladenič. "Will mi je vse povedal. Ni se vam treba vznemirjati. Madden in jaz si itak nisva dobra — po njegovem ravnanju z menoj."

"Ali ste ga v sredo videli?"

"Ne, to pa ne. Pač pa sem videl nekaj drugega. Okrog sedmih, ko sem ravno hotel zapreti svojo pisarno, se je pred mojimi vrati ustavil velik avto. Majhen človek je šofiral, drugi je sedel v vozu. 'Dober večer,' je zaklical mali. 'Ali bi mi hoteli povedati, prosim, če vodi ta pot na Maddenovo farmo?" Povedal sem mu, naj vozita kar naprej — na desno. Tu se je vmešal mož, ki je sedel v avtu. 'Kako daleč je še?' je vprašal. 'Le pusti, Jerry,' je prekinil mali. 'Bom že jaz opravil!' Nato je pognal in odpeljal."

"Kakšen pa je bil?"

"Droban, bled — brez barve, ustnice skoraj sive. Govoril je prijazno in izbrano, kakor kak učenjak."

"Pa drugi mož v avtu?"

"V temi ga nisem mogel spoznati."

"Aha! Kdaj ste pa Maddena srečali?"

"Boste takoj čuli. Doma sem začel premišljevati. Kakor kaže, je Madden na farmi. Pa sem se zmislil. Kupčija zadnje čase ni bogve kako sijajna — Florida nam odžre najboljše odjemalce — pa sem si mislil: Kaj, ko bi poskusil z Maddenom? Ima denarja ko smeti. Zakaj ne bi poskusil zainteresirati ga za Dattel City? Napotil sem se torej na farmo v četrtek zjutraj na vse zgodaj."

"Kdaj približno?"

"Bilo je malo po osmih. Ropotal sem po vežnih vratih, pa mi ni nihče odgovoril. Poklju-kal sem: bilo je zaklenjeno. Hodil sem okrog hiše. Vse prazno. Nikjer ni bilo žive duše."

"Nikogar ni bilo?" je začuden ponovil Bob.

"Nobenega živega bitja razen kokoši in puranov. In papiga, ki je tuhtala na drogu. 'No, mali sivček?' sem jo nagovoril. 'Ti prekleta cigan!' me je začela na glas zmerjati. Vprašam vas: Ali se spodobi tako sprejemati poštenega posredovalca zemljišč? Ne . . . Ne smejajte se . . ."

"Toda Madden?"

"Prav v tistem hipu je s tajnikom privozil na dvorišče. Takoj sem ga spoznal po slikah, ki sem jih videl. Bil je videti utrujen in nasajen in neobrit je bil. 'Kaj počenjate tukaj?' me je nahrulil. — 'Gospod Madden,' sem dejal, 'ali ste že kdaj pomislili kake možnosti se vam tukaj nudijo?' in sem začel razlagati. A nisem prišel daleč. Prekinil me je ter me začel obdelovati. No, rečem vam . . . Kaj takega se mi še ni zgodilo. Psoval me je s priimki — kakor kak sejmarski voznik. Pobral sem se, kakor polit kužek."

"Kajpada ostane to med nami. Pač pa smem dodati: Če bi se kdaj odločil, da bi se naselil v puščavi, bom rad mislil na vas. Za sedaj seveda me pa tak načrt kaj malo mika."

(Dalje prihodnjič.)

DNEVNE VESTI

Tovarnar čevljev Bata ustrelil pilota?

Praga, 18. julija. Senzacijonelna odkritja so prišla na dan glede načina smrti znanega tovarnarja Bata, ki je bil ubit pri padcu svojega zrakoplova zaeno s svojim pilotom. Prvotno se je poročlo, da se je zrakoplov ponesrečil, ker je zadel ob neki dimnik tovarne, toda dimnik ni imel nobenih poškodb. Tudi poročilo, da je zadel zrakoplov ob električne žice, se ni izkazalo pravilnim. Ko so obducirali truplo pilota, so dobili v njegovi glavi revolversko krogljo. Od strani oblasti ni poročanega še ničesar novega, toda pričakuje se najbolj senzacionelnih odkritij.

Premogarji v Illinoisu zavrgli pogodbo

Springfield, Ill., 18. julija.— Brezposelnost prevladuje še zanaprej med premogarji v Illinoisu, potem ko so premogarji včeraj zavrgli pogodbo, kakor jo je ponudil predsednik unije. Premogarjem se je ponudilo $5 na dan kot temeljna plača, kar so zavrgli s 4 proti 1. Nad 40,000 premogarjev je brez dela.

Baptisti molijo, da ostane prohibicija

San Francisco, 18. julija. Delegati baptistovske konvencije v tem mestu, so imeli včeraj slovesne molitve, da ostane prohibicija, kakor je. V molitev je bila vključena prošnja, da bi predsednik Hoover ostal branitelj prohibicije, kot je bil doslej.

Železničarji zahtevajo plačo za štiri leta nazaj

Havana, 18. julija. Delavci, ki so uslužbenci pri neki mali železnici, last sladkornih interesov, zahtevajo, da se jim izplača njih zaslužek za zadnja štiri leta, ko niso bili plačani. Sicer grozijo, da odidejo na štrajk.

Snažilec čevljev zapustil $175,000 vdovi

White Plains, New York, 18. julija. Pietro Ierardi, snažilec čevljev, je zapustil svoji ženi $175,000, kar si je nabral v dolgih letih, ko je po New Yorku snažil čevlje. Imel je svoj prostor na glavni postaji N. Y. Central železnice.

MALI OGLASI

Dodatek k zahvali

V zahvali za ranjkim Jos. Milavcem bi se moralo omeniti, da izrekam iskreno hvalo društvu Ribnica št. 12 S. D. Z. in Slovenski Dobrodelni Zvezi za tako točno izplačilo smrtnine po ranjkemu soprogu Josephu. Enako se zahvalim tudi vsem onim, katerih imena mogoče niso bila omenjena, za vso tolažbo, pomoč in usluge, katere ste mi izkazali ob priliki smrti mojega nepozabnega moža. Vsem še enkrat prav iskrena hvala!

Mary Milavec in družina

Naprodaj

je grocerija in mesnica. Samo $800.00 Na novo barvano, nova zaloga. Ustanovljena pred 25. leti. Izvrstni posli. Blizu Norwood in Superior Ave.

Naprodaj je konfekcijska trgovina, cena $700. Samo oprema je vredna $1500. Posluje že 15 let. Blizu St. Clair in 79. cesta. Vprašajte pri McKenna, 1383 E. 55th St. Tel. HEnderson 5282. (169)

ALI VESTE

kaj priredi Klub slovenskih groceristov in mesarjev v nedeljo na Močilnikarjevi farmi? Pazite na oglas v petek!

(Jul.18-19-21)

Odda se

lepo opremljena soba za fanta ali dekle na 172. cesti. Pri dobri družini. Na zahtevo se dobi tudi hrana. Vprašajte na 1227 E. 172nd St. (Jul. 15. 19. 23.)

SLOVENSKA BRIVNICA Z DOBRO POSTREŽBO
F. A. GREDENCE
6124 ST. CLAIR AVE.

DOBER PREMOG!
Točna postrežba!
The Hill Coal Co.
1261 MARQUETTE RD.
Stari Cimpermanovi prostori
HEnderson 5795
FRANK ARKO, zastopnik

HYVIS
MOTOR OIL
PERRY'S SERVICE STATION
6619 St. Clair Ave.

THE OLD HOME TOWN — Registered U. S. Patent Office — By STANLEY

Zelena žaba

Za "Ameriško Domovino" priredil M. U.

Nato se okreni k družbi ter deja bolj prisrčno: "Moram vas vse prositi oproščenja. Zelo neprijetna zadeva — vendar mislim, da bo kmalu pojasnjena.' Wilkins je vstopil v sobo ter dejal Barranu polglasno, a vendar tako, da so lahko čuli vsi: "Policijski ravnatelj Hendon je prispel."

"Prosite ga, naj vstopi in naj se potrudi k zajtrku."

Hendon je vstopil koj nato ter podal Barranu roko. Ta pa je predstavil goste. Obstal je pri Grahamu ter še dostavil: "Gospod Graham piše detektivske povesti."

"Res?" se je nasmejal Hendon Grahamu. "Nisem še imel časti, da bi čital vaše knjige, vendar sem prepričan, da ste našli v tem, kar so mi pripovedovali, obilo gradiva?!"

"Dovolj za več knjig," je pripomnil Graham.

"Ali so vsi zbrani?" je vprašal Hendon ter se ozrl po navzočih.

"Moja sestra zajtrkuje v postelji," je dejal mladi Pragnell.

"Gospodična Baynes tudi ni še tu — doživela je nekaj posebnega, veste. In tudi stotnik O'Brien ni še prišel," je poročal Barran.

"Ne, hvala — zajtrkoval sem že," se je zahvalil Hendon, ko ga je Barran s kretnjo povabil k buffetu. "Vsekakor ne bi odklonil čašice kave, ako smem prositi."

Vsi so komaj pričakovali, da se bodo že enkrat začeli obravnavati dogodki snočišnjega večera. Jutranjih časopisov, ki so ležali na mizi, ni nihče niti pogledal. Konečno je vstal Barran in dejal: "Nu, gospod Hendon, pojdiva v mojo pisarno, da se pogovoriva."

Graham je skušal svetovati: "Mar ne bi bilo boljše, ako bi bili vsi skup?"

"Ne soglašam," je odvrnil Hendon. "Vsekakor bom morebiti kasneje govoril z vami, in sicer z vsakim posebej, ako mi boste hoteli biti na razpolaganje."

V pisarni je ponudil Barran smodke, a nato izjavil, da se stavi Hendonu popolnoma na razpolaganje.

"Kaj pa je to?" je pokazal Hendon na zeleno žabo.

Barran se je smejal. "Samo neka posebnost, ki sem jo prinesel s seboj z Bornea — vendar pa nisem prav gotov, dali ni baš ta stvar vzrok vsega."

"Vzrok?"

"Da, nedolžen vzrok. Dozdeva se mi, da je pač legla na živce nekaterim ljudem, tako da so videli prikazni. Povedal vam bom, kaj se je zgodilo."

"Menim, da so mi znana že vsa dejstva," je dejal Hendon mirno.

"Policijski narednik je tu šele kake pol ure — in on ne ve — — "

"Saj nisem izvedel od njega. Eden gostov, nek stotnik O'Brien me je pričakoval na kolodvoru — zelo uslužno — in me je pospremil semkaj. On mi je pripovedoval zelo natančno, kar se je tu zgodilo."

Ako je bilo Barranu to neprijetno, vsekakor ni tega pokazal. Smehljal se je: "Oh, ta Irec! Bogve, kaj vam vsega je povedal! Najbrž vam je pripovedoval o strahovih!"

"Kaj mislite o vsej stvari vi, gospod Barran?"

Barran je vstal in pričel hoditi po sobi. "Zelo težka zadeva! Ne morem se rešiti misli, da se je nekdo hotel norčevati z nami. Prosil sem vas, da pošljete semkaj detektiva — to z ozirom na tatvine, ki so se dogajale — pri tem pa vsekakor nisem mislil, da bi se morala zgoditi tatvina baš tu pri meni. Hotel sem biti le gotov." Hendon je prikimal. "Nu, najbrž je nekdo za to izvedel in se je hotel na prav neslan način pošaliti. Vidite, vsa ukradena lastnina je bila tekom spiritistične seje, ki so jo moji gostje obdržavali, vrnjena. Medtem sva šla s Thompsonom okoli gradu. Nato je zatrdila gospodična Baynes da ve, kdo je izvršil tatvino — vendar ne bi jaz temu posvečal posebne pozornosti. Poznam jo že več let. Moja soproga se zanjo jako zanima, gospodična Baynes pa je jako nervozna, živčno bolna — in ne povsem poštena."

"V kakem oziru?"

"Nu, povedati vam pač moram — čeravno ni s tatvino v nikaki zvezi. Zalotil sem jo ponoči z gospodom Grahamom v kaj neprijetnem položaju. Razburilo me je. Oblečena sta bila oba samo v nočno obleko in sta se objemala ob dveh ponoči na tejle zofi. Govoril sem z obema in ukazal gospodu Grahamu, naj takoj zapusti mojo hišo. Z gospodično bo pa spregovorila danes moja soproga."

"In kaj je dejala gospodična Baynes?"

"Pač mi je povedala nekako bajko o prikazni, ki bi naj jo bila videla. Morebiti, a to je vsekakor bila posledica razburjenja prejšnjega večera. Mislim, da sta se za ta sestanek dogovorila — "

"Razumem, kaj mislite, gospod Barran."

"Nikakor, nikakor, gospod Hendon. Saj samo sumim."

"Moj detektiv mi je zatrdil, da je nekoga videl v vrtu."

"Zelo lahko to pojasnim: Graham in O'Brien sta kolovratila po parku — kaj sta iskala, ne vem."

"Zopet Graham," je pripomnil Hendon.

"Pripovedujem vam samo fakte."

"Sedaj pa preidimo k najvažnejšemu: Thompsonova smrt," je navajal Hendon.

"Ustvarili si boste pač svojo sodbo. Osebno sem prepričan, da je padel preko ograje," je odvrnil Barran.

"Menite, da bi se bil česa ustrašil?"

"Ne — najbrže se je naslonil preko ograje ter prevagnil."

"Tedaj bo najbolje, da pokličemo gospodično Baynes — zdi se mi, da nam samo ona lahko razreši uganko."

Barran je stopil k vratom, za katerimi je čakal Wilkins. Naročil mu je: "Prosite gospodično Baynes, naj se potrudi semkaj."

Kmalu nato je vstopilo dekle. Bila je sicer bleda, a vendar mirna. Barran jo je predstavil Hendonu.

"Prosim, sedite," je dejal detektiv. "Gospodična Baynes, vsekakor ste prestali nekaj strašnih ur. Želim, da mi povesto vse, kar veste o tatvini."

"Gopod Hendon, ali je neobhodno potrebno, da govoriva v tej sobi?"

Barran je pogledal Hendona. "Češ, ali vam nisem dejal.

"Želim samo, da mi poveste, kar ste že povedali Thompsonu." Hitro je pogledal Barrana, segel v žep po robec ter si obrisal čelo.

"Povedala sem gospodu Thompsonu, kdo je prinesel dragulje in denar v to sobo in jih skril pod kamin." Govorila je jako odločno.

"Da? Takoj bomo pogledali to stvar."

"Odvedla sem gospoda Thompsona na hodnik, ker nisem hotela, da bi čul kdo drug. In gospod Thompson je sam potem to storil."

Barranu je zastala sapa. Konečno pa je vzkliknil z glasom, kateremu se je poznalo, da mu je nekaj odleglo: "Mislite, da je gospod Thompson ukradel dragulje?"

"Nisem dejala tega — tega ne vem. Vem le, da jih je gospod Thompson sam prinesel semkaj na mizo."

Hendon je stisnil obrvi. "Ah, v našo nesrečo ne bomo izvedeli menda nikdar resnice. Ali vam je dejal kaj, potem ko ste mu pevedali?"

"Ničesar — z izjemo, da mi je zašepetal: 'Hvala — ne povejte tega nikomur!"

"Najbrž je skušal sam kaj najti — po svojih lastnih poteh," je svetoval Barran.

"Mogoče," je pripomnil Hendon. "To je tedaj vse, kar mi morete povedati, gospodična?"

"Hočem povedati vse," je dejala odločno, "vse, kar je v zvezi s tatvino. Po noči sem se prestrašila — mislim, da sem najbrž sanjala — in pritekla sem semkaj. Gospod Graham je sedel tu. Nisva govorila dalj nego par minut, ko je nenadoma vstopil gospod Barran." Zalila jo je rudečica.

"Tedaj ni bilo ničesar resničnega, kar bi vas bilo prestrašilo? Samo domišljija?" jo je vprašal Hendon, kakor bi govoril otroku.

"Ničesar — samo živci, menim." Nato pa je izbruhnila: "Hočem, da me razumete, gospod Hendon. Gospod Barran naju je obdolžil nečesa — niti besedice ni resnice!

Vse je laž!"

"Da, da — saj razumem, dragica. Preklicujem vsako besedo — saj smo bili vsi nekako nori zadnjo noč," je hitel Barran ter jo očetovsko trepljal po ramenu. Ona pa se je odmaknila.

Hendon je vstal. "Le par stvari moram še vprašati ostale. Mislim, da bi najraje že vsi bili prosti. Hotel bi govoriti tudi z vašim slugo, Wilkinsom. Nato pa pojdemo okolo gradu, ako smem prositi."

"Na uslugo sem vam. Koga naj vam pošljem semkaj?"

"Mislim, da pojdem do njih sam."

"Po gradu, ki je zelo prostran, vas bom na vsak način pospremil osebno," je uljudno hitel Barran.

"Ali me še potrebujete, gospod Hendon?" je vprašala Violet.

"Ne, hvala, gospodična — z izjemo seveda, ako vas bo potreboval preiskovalni sodnik."

"Hvala. Tedaj lahko grem in pospravim svoje stvari. Danes odidem domov." Izzivajoče je pogledala Barrana ter odšla iz sobe.

"Kako je s skrivališčem?" je vprašal Hendon, čim so se zaprla vrata.

"Nikake posebnosti — le stara stvar. Zabavali smo s tem otroke — pač ostanek starih časov." Stopil je k ognjišču, pritisnil na gumb ter pokazal na odprtino, ki je nastala. Hendon jo je skrbno preiskal.

"Ali nima izhoda?"

"Ne — tudi bi bilo zelo težko pronajti, čemu so jo rabili. Saj ni dovolj velika, da bi se lahko v njej skril človek. Morebiti je nekdaj vodil rov kam — nu, sedaj je vsekakor vse zazidano."

V vrtu je čakal gospodične Barran Graham. Tako zoperno mu je postalo že samo ozračje gradu. Zanesel se je, da nekdo prihaja in se je okrenil. Po stezi je prihajala gospa Barranova, smehljajoč se.

"Kaka sreča, da vas najdem samega, gospod Graham — govoriti moram z vami. Bojim se, da niste imeli pravega užitka od svojega obiska. Saj vse ni nikjer videti." Izgledala je zelo lepa in ni kazala sledov, da bi jo bili nočni dogodki razburili.

"Ne, gospa Barran," je pričel Graham.

"Nick, ako smem prositi," se je zasmejala.

"Nu, da, Nick, če hočete. Mar nismo vsi imeli prav slabe zabave?!"

"Po tem, kar mi je pripovedoval moj soprog, ste se vi še najboljše zabavali." Smehljala se je še vedno, vendar pa je bil njen glas nekako svareč.

"Kaj menite s tem?" je zajecal.

"Saj je vse v redu — ne bom vas karala. Edino vašega okusa ne morem občudovati. Edino — v pisarni — precej drzno, kaj?"

"Ne vem, kaj vam je pripovedoval vaš soprog, vendar ako ima to biti kaka obdolžitev gospodične Baynes, vam moram odkrito povedati, da je prokleta laž."

"Tako je prav, da, dragec — vedno morate braniti ženske. Vendar pa si nisem predstavljala, da ste tako podjetni. Škoda, da nisem vedela!"

Graham je uvidel, da ni pomena prerekati se.

"Violet nas bo danes zapustila," je pripomnila ona povsem nedolžno.

"Vem — jaz sam jo bom spremil k njeni materi."

"Zelo viteško. Ali se boste vrnili?"

"Morebiti — vendar mislim, da nisem gospodů Barranu baš dobrodošel."

"O, nikar naj vas to ne odvrača — pač ima svoje skrbi radi zadnjih dogodkov. Poleg tega pa sem vas povabila semkaj jaz."

"Zdi se mi, da vas vse skup prav malo skrbi?"

Zasmejala se je in utrgala vrtnico. "Mislim, da je vse skup sama neumnost. Saj izgleda kakor igra, a ne pravo življenje. Prepričana sem, da se bo še vse srečno razjasnilo."

Taka brezbrižnost ga je jezila, vsledčesar je pripomnil: "Pomisliti morate, da je nekdo tudi umrl."

"Oh, seveda — to je bilo samo nesrečno naključje. Ubogi mož je pač padel preko ograje." Pogledala ga je s svojimi velikimi, modrimi očmi. Graham se je zbral. "Upajmo vsaj!"

Po stezi je prišla Violet Baynes v popotni obleki. Obstala je, ko ju je ugledala, a nato stopila odločno naprej. "Gospa Barran, prišla sem, da se poslovim. Odhajam domov."

"Dragica — zelo mi je žal." Gospa Barran jo je prijela za roko. "Razumem, da ste razburjeni. Pa mar ne boste potolažili naše radovednosti in nam povedali zagonetko o tatvini? Škoda!"

V besedah gospe Barran je bilo nekako zafrkavanje. Violeti je stopila rdečica na lica, ko je dejala: "Povedala sem vse že gospodu Hendonu in vašemu soprogu."

Nenadna misel je šinila Grahamu. "Kje ste jima povedali?"

Violet se je okrenila k njemu, kakor bi ga šele sedaj ugledala in dejala: "V pisarni gospoda Barrana. Gospod Hendon me je povabil tjakaj."

"Pač smešno vprašanje, gospod Graham!" je vzkliknila gospa Barran. "Kako važnost pač polagate na prostor?"

"Nobene. Nu, gospodična Baynes, ako ste odpravljeni, pojdem po svoj avtomobil."

Violet se je ugriznila v ustne. Obrnila je svoj pogled na gospo Barran, ki se je zasmejala. Nato so šli proti hiši. Muriel pa je podala vrtnico, ki jo je prej utrgala, Grahamu ter dejala nekako izzivajoče: "Vzemite to cvetko — znak čistosti, veste!" Graham jo je sprejel ter si jo zataknil v gumbnico.

V veži so se tudi drugi gostje odpravljali na odhod. Hendon je mimogrede dejal Grahamu: "Moram si preskrbeti vsekakor nekaj vaših knjig, gospod Graham. Zelo rad čitam detektivske povesti. Izredno sem vesel, da sem imel srečo, seznaniti se z vami." Hendon je bil vedno zelo vljuden. Tiho pa je še pristavil: "Poročajte bi vsi pismeno. Pošljite mi poročilo priporočno naravnost v Scotland Yard. Povejte vse, kako se je zgodilo — ne pozabite niti malenkosti, ki bi se vam morebiti zdele brezpomembne." Nato je dejal glasno: "Zbogom, gospod Graham. Pustite svoj naslov naredniku. Vsekakor vas bo hotel zaslišati preiskovalni sodnik."

Bilo je izredno prijetno, zapustiti grad ter brzeti po podeželski cesti. Violet je bila sicer v začetku jako molčeča, vendar je oživela v krasnem junijskem jutru.

*

Vas Dipping, kjer je živela Violetina mati, je ležala v dolini. Tu je sicer bilo v zimi precej dolgočasno — v poletju pa je bila prava krasota, ko so obdajale vsako hišico cvetlice in se je vas kopala v zlatih solnčnih žarkih.

In pod širokim, cvetočim kostanjem, čigar cvetje je izgledalo kakor svečice na božičnem drevescu, je stala gostilna.

"Že par let se nisve videle," je dejala gospa Baynes, ko sta prispela Violet in Graham. Raz obraz gospe Baynes je mogel človek razbrati, da je doživela veliko žalosti in gorja. Nikakor ni bila presenečena, da se je njena hči tako nenadoma vrnila — mirno je pričakovala časa, ko se bosti lahko zaupno pogovorili.

(Dalje prihodnjič)

Ponovni izgredi so izbruhnili v premogovnem okraju New Lexington, O. Pri nemirih je bil en delavec ubit. Proga čez most blizu Chauncy je bil razdejana.

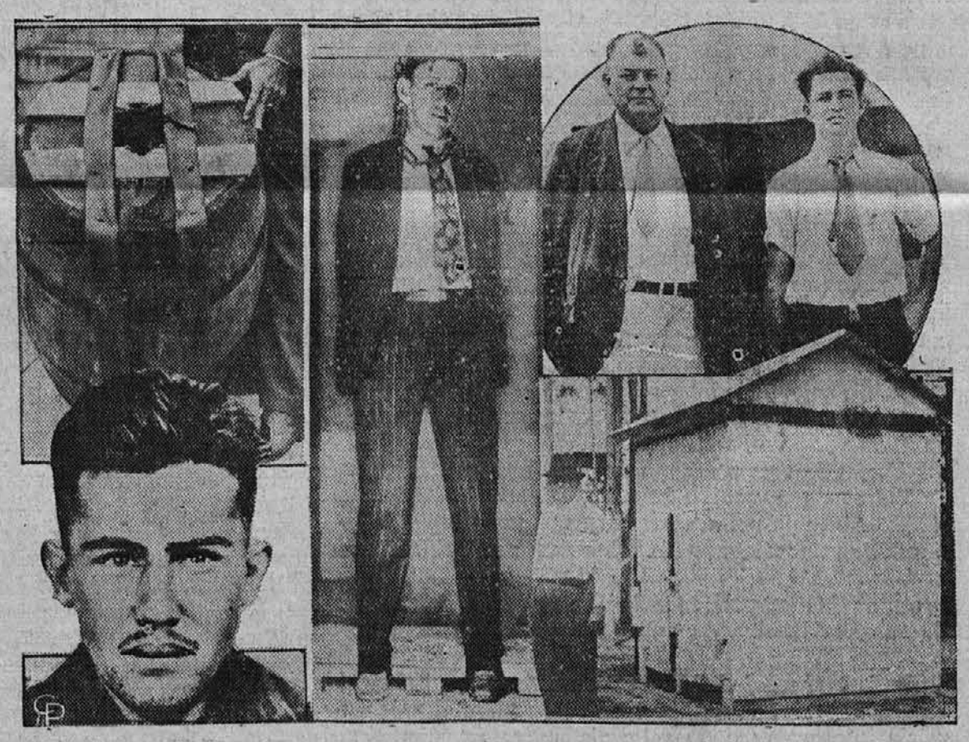

V Floridi preiskujejo oblasti slučaj smrti jetnika Arturja Maillfert, ki je umrl nasilne smrti v neki pripravi, ki se imenuje "zaboj za potenje." Maillferta so najprej deli v sod, ker ni hotel delati. Potem je pobegnil in ko so ga prijeli, so mu deli verigo okrog vratu, noge pa v leseno zaporo ter ga postavili v zaboj, kjer naj bi se za kazen potil. Tam je potem jetnik umrl. Spodaj levo je Maillfert, poleg njega paznik, ki kaže, kako so deli Maillferta v zaboj, in desno oba jetniška stražnika, ki sta obdolžena umora Maillferta. Spodaj desno je zaboj, v katerem je Maillfert umrl.

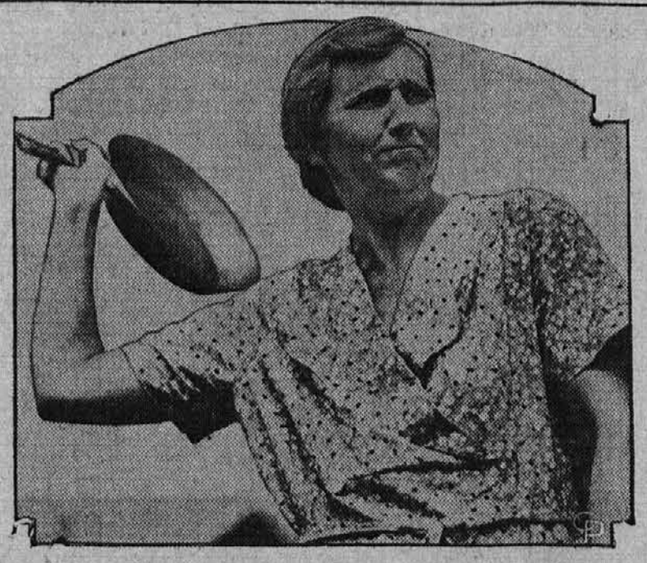

V Ft. Thomas, Ky. so imele žene kontest, katera boljše zadene s ponvo v cilj. Za cilj so imele ženske slamnatega moža, v katerega so metale ponve, da so se vadile za slučaj, če bo res potreba rabiti tako orožje proti svojemu možu. Zmago je odnesla Mrs. Pommering in nje mož bo sedaj gotovo gledal, da bo zvečer o pravem času doma.

PIKNIK

bo popolen uspeh, ako ga oglašate v

"AMERIŠKI DOMOVINI"

Društva imajo izjemne cene na oglasih!